

การรวบรวมและการวิเคราะห์หัวเรื่องสมุนไพรไทย Collecting and Analyzing Subject Headings for Thai Herbs

ชลวิทย์ จิตมาน¹

Received: 22-08-2018; Revised: 28-02-2019; Accepted: 4-09-2018

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวม ประเมินความเหมาะสม และตรวจสอบการใช้คำศัพท์ทางด้านสมุนไพรไทย โดยดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ (1) การรวบรวมคำศัพท์ทางด้านสมุนไพรไทย จากพจนานุกรมและสารานุกรม ทางด้านสมุนไพรไทย จำนวน 6 ชื่อเรื่อง เพื่อคัดเลือกคำศัพท์สมุนไพรไทยที่ใช้คำแทนในภาษาไทยมากกว่าหนึ่งคำ (2) นำคำศัพท์ที่รวบรวมเสนอผู้เชี่ยวชาญทางด้านสมุนไพรไทย ซึ่งเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 5 ท่าน เพื่อประเมินความเหมาะสมของคำศัพท์สำหรับเป็นคำค้นประเภทหัวเรื่อง และ (3) นำคำศัพท์ที่รวบรวมได้ไปตรวจสอบกับฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย จำนวน 5 แห่ง

พบว่าคำศัพท์ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับสมุนไพรไทย ที่ใช้คำแทนในภาษาไทยหลายคำ มีทั้งสิ้น 645 คำ คำศัพท์สมุนไพรดังกล่าวใช้คำแทนในภาษาไทยสองคำ มีมากที่สุด จำนวน 111 คำศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 17.21 รองลงมา ใช้คำแทนในภาษาไทยสามคำ จำนวน 95 คำศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 14.73 และใช้คำแทนในภาษาไทยสี่คำ จำนวน 94 คำศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 14.57 ตามลำดับ

¹ นักศึกษาปริญญาโท, หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, E-mail: chittaman@hotmail.co.th

ผู้เชี่ยวชาญด้านแพทย์แผนไทยได้ประเมินความเหมาะสมของคำศัพท์เพื่อใช้เป็นคำค้นประเภทหัวเรื่อง พบว่า มีคำศัพท์ที่ผ่านการประเมินทั้งสิ้น 489 คำ โดยแบ่งเป็นคำศัพท์หลัก จำนวน 383 คำ คิดเป็นร้อยละ 78.32 และคำศัพท์ที่ใช้แทนกันได้ จำนวน 106 คำ คิดเป็นร้อยละ 21.68 สำหรับคำศัพท์หลักที่ผ่านการประเมินอย่างเป็นเอกฉันท์ มีจำนวน 280 คำ คิดเป็นร้อยละ 73.11 และผ่านการประเมินไม่เป็นเอกฉันท์ มีจำนวน 103 คำ คิดเป็นร้อยละ 26.89 ส่วนคำศัพท์ที่ใช้แทนกันผ่านการประเมินอย่างเป็นเอกฉันท์ มีจำนวน 38 คำ คิดเป็นร้อยละ 35.85 และผ่านการประเมินไม่เป็นเอกฉันท์ มีจำนวน 68 คำ คิดเป็นร้อยละ 64.15

การนำคำศัพท์ทางด้านสมุนไพรไทยที่รวบรวมได้และผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ทั้งหมด 489 คำ ไปตรวจสอบกับระบบสืบค้นข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย 5 แห่ง พบว่า คำที่ใช้เป็นหัวเรื่องในฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) มีจำนวน 375 คำ โดยแบ่งเป็นคำที่ผ่านการประเมินอย่างเป็นเอกฉันท์ จำนวน 264 คำ คิดเป็นร้อยละ 70.40 และคำที่ผ่านการการประเมินไม่เป็นเอกฉันท์ จำนวน 111 คำ คิดเป็นร้อยละ 29.60 โดย ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด (OPAC) มหาวิทยาลัยบูรพา พบคำศัพท์สมุนไพรที่ใช้เป็นคำค้นประเภทหัวเรื่องมากที่สุด จำนวน 300 คำ คิดเป็นร้อยละ 80 รองลงมาคือ หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 289 คำ คิดเป็นร้อยละ 77.06 และสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 265 คำ คิดเป็นร้อยละ 70.67 ตามลำดับ

คำสำคัญ: หัวเรื่องภาษาไทย หัวเรื่องสมุนไพรไทย การค้นคืนสารสนเทศ

Abstract

In this article, the researcher collects, evaluates the appropriateness, and investigates the use of a Thai herbal vocabulary.

This investigation was carried out by taking the following three steps seriatim:

The researcher collected (1) Thai herbal vocabulary from six dictionaries and encyclopedias dealing with Thai herbs in order to select vocabulary for Thai herbs that used substituted words in Thai more than once.

(2) The vocabulary words collected were then presented to experts in Thai herbs. These experts were five lecturers in the field of Thai traditional medicine at Ramkhamhaeng University. These experts evaluated the appropriateness of a vocabulary that could be used for retrieval based on subject headings.

(3) The vocabulary words collected were verified by employing the Online Public Access Catalog (OPAC) of five university libraries.

Findings are as follows:

Six hundred forty-five English words for Thai herbs were substituted for Thai words. It was also found that 111 vocabulary words for Thai herbs were replaced by Thai words. Next in descending order were three Thai word substitutes for 95 vocabulary words and four Thai substitutes for 94 vocabulary words.

Experts in Thai traditional medicine evaluated the appropriateness of the vocabulary words to be used as subject headings and the results were as follows:

The vocabulary words satisfying the evaluation were 489 words in number divided into 383 major vocabulary words and 106 substituted words. Two hundred eighty major vocabulary words unanimously passed the evaluation and 103 words satisfied the evaluation but not unanimously. Thirty-eight words unanimously satisfied the evaluation and 68 satisfied the evaluation, but not unanimously.

Four hundred eighty-nine vocabulary words for Thai herbs collected and evaluated by experts were checked with OPAC at five university libraries with the following results:

Words used as subject headings in OPAC databases were 375 in number. These were divided into 264 words unanimously evaluated and 111 words satisfying evaluation but not unanimously. The OPAC database at Burapha University Library showed vocabulary words for Thai herbs as subject headings at the highest level with 300 words. Next in descending order were the Kasetsart University Learning Center with 289 words and the Office of Academic Resources and Information Technology of Rajabhat Mahasarakham University with 265 words.

Keywords: Thai Subject headings, Subject headings for Thai Herbs, Information retrieval

บทนำ

สมุนไพร ตามพระราชบัญญัติยา หมายถึง ยาที่ได้จากพืช สัตว์ หรือแร่ ซึ่งยังไม่ได้ผสมปรุง หรือเปลี่ยนแปลง เช่น พืชที่ยังเป็นส่วนของลำต้น ใบ ดอก ผล หรือราก เป็นต้น ซึ่งยังไม่ได้ผ่านกระบวนการแปรรูปใดๆ ทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามในเชิงการค้า สมุนไพรจะถูกเปลี่ยนแปลงไปในรูปแบบต่างๆ กัน เช่น ถูกหั่นให้เป็นชิ้นเล็กๆ บดให้เป็นผงละเอียด หรืออัดเป็นแท่ง สำหรับคนทั่วไปเมื่อได้ยินคำว่าสมุนไพร มักจะนึกถึงเฉพาะต้นไม้ที่นำมาใช้เป็นยาเท่านั้น ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าสัตว์หรือแร่มีการนำมาใช้ไม่น้อย และใช้สำหรับรักษาโรคบางชนิดเท่านั้น (แก้หอม สอนแก้ว ณ ล้านช้าง, 2560 ,น. 17)

การแพทย์แผนไทยได้กลับมาได้รับความนิยมและมีการจัดการอย่างเป็นระบบจนมีการเปิดการเรียนการสอนอย่างแพร่หลายซึ่งได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก มีการเปิดสอนเป็นหลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต มหาบัณฑิต และดุษฎีบัณฑิต เพื่อผลิตบัณฑิตทางด้านการแพทย์แผนไทย ที่สามารถนำความรู้และทักษะทางด้านการแพทย์แผนไทย ไปประกอบวิชาชีพได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ มีทักษะในเชิงวิชาชีพ ทักษะในการสื่อสาร ทักษะในการจัดการ วิเคราะห์ สามารถพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านการแพทย์แผนไทย และผสมผสานความรู้ทางด้านแพทย์แผนไทยและแผนปัจจุบันให้เกิดเป็นความรู้ที่เอื้อประโยชน์ต่อสังคมและการพึ่งตนเองด้านสุขภาพ

ในปัจจุบันการแพทย์แผนไทยได้รับความนิยมมากขึ้นห้องสมุดได้มีการจัดทำทรัพยากรสารสนเทศทางเกี่ยวกับสมุนไพร และการรักษาด้วยแพทย์ทางเลือกเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ การจัดเก็บและค้นคืนทรัพยากรสารสนเทศเหล่านี้ยังมีปัญหาเนื่องจากการเลือกใช้คำ และวลี มาเป็นตัวแทนคำในการสืบค้นบางครั้งยังไม่ตรงกับคำที่บรรณารักษ์ให้ไว้ อีกทั้งยังไม่มีผู้ใดจัดทำบัญชีคำศัพท์สำหรับเป็นคู่มือในการให้หัวเรื่องเพื่อใช้เป็นคำค้นของผู้ใช้บริการในการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศทางด้านสมุนไพรไทย

หัวเรื่อง คือ คำ กลุ่มคำ หรือวลี หรือชื่อเฉพาะต่างๆ ที่บรรณารักษ์กำหนดขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์เพื่อใช้บอกเนื้อหาสำคัญของทรัพยากรสารสนเทศอย่างสั้นๆ คำ หรือวลีที่กำหนดเป็นหัวเรื่องควรมีลักษณะสั้น กระชับ มีใจความชัดเจน ใช้ภาษาถูกต้องครอบคลุมเนื้อหาของหนังสือและทรัพยากรสารสนเทศที่มีเนื้อหากว้างไปจนถึงเนื้อหาที่เฉพาะเจาะจงในแง่มุมต่างๆ ฉะนั้นในการกำหนดหัวเรื่องทรัพยากร

สารสนเทศจึงอาจกำหนดได้มากกว่า 1 หัวเรื่อง หัวเรื่องมีประโยชน์สำหรับงานห้องสมุดในด้านต่างๆ เช่น การทำรายการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ การทำบรรณานุกรม การทำบรรณานุกรมเป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องมือช่วยค้นสำหรับผู้ใช้น้องสมุดให้สามารถค้นหาทรัพยากรสารสนเทศได้ตามความต้องการ (เบญจรัตน์ สีสองสกุล, 2559)

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศที่พบเห็นได้บ่อยครั้งคือการสืบค้นข้อมูลและการใช้คำที่ไม่ตรงกับคำค้นที่บรรณารักษ์กำหนดไว้ซึ่งทำให้ผู้ใช้บริการไม่สามารถสืบค้นข้อมูลและเข้าถึงแหล่งสารสนเทศได้ จึงเป็นปัญหาหลักต่อผู้ใช้บริการ การสืบค้นข้อมูลทางด้านสมุนไพรไทยก็เช่นกัน เนื่องจาก ชื่อสมุนไพรไทยที่ใช้สืบค้นมีการใช้คำเรียกแตกต่างกันไปของแต่ละท้องถิ่น ทำให้เกิดความหลากหลายของคำที่ใช้เรียก จึงทำให้เกิดปัญหาต่อนักศึกษาและผู้ใช้บริการในการสืบค้นเช่นกัน

ปัญหาที่เกิดขึ้นของนักศึกษาและผู้ใช้บริการในการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาเครื่องมือช่วยจัดเก็บและค้นคืนทรัพยากรสารสนเทศทางด้านสมุนไพรไทยให้เป็นมาตรฐาน ผู้เขียนจึงสนใจศึกษาในเรื่องนี้โดยรวบรวมคำศัพท์เพื่อใช้เป็นหัวเรื่องทางด้านสมุนไพรไทยจากหนังสือพจนานุกรม สารานุกรม ในการพัฒนามาตรฐานเกี่ยวกับหัวเรื่องทางด้านสมุนไพรไทยในการศึกษารังนี้ ผู้วิจัยจึงรวบรวมคำศัพท์ การประเมินความเหมาะสมของคำศัพท์ที่จะใช้เป็นหัวเรื่อง และการตรวจสอบการใช้คำศัพท์ใช้เป็นหัวเรื่องในฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดมหาวิทยาลัย เพื่อนำมาผลที่ได้เสนอและเผยแพร่ให้บรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานการวิเคราะห์หมวดหมู่และทำรายการได้นำไปใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาการกำหนดหัวเรื่องให้ได้มาตรฐานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อรวบรวมคำศัพท์เกี่ยวกับสมุนไพรไทยที่ใช้คำแทนในภาษาไทยมากกว่าหนึ่งคำ
2. เพื่อประเมินความเหมาะสมของการใช้คำศัพท์ด้านสมุนไพรไทยเพื่อใช้เป็นคำค้นประเภทหัวเรื่อง
3. เพื่อตรวจสอบการใช้คำศัพท์ด้านสมุนไพรไทยกับฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด (OPAC)

คำถามของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์หัวข้อเรื่องสมุนไพรไทย มีคำถามของการวิจัย ดังนี้

1. คำศัพท์เกี่ยวกับสมุนไพรไทย ที่ใช้คำแทนในภาษาไทยมากกว่าหนึ่งคำมีมากน้อยเพียงใด
2. ผู้เชี่ยวชาญด้านสมุนไพรไทยมีความคิดเห็นต่อการใช้คำศัพท์เกี่ยวกับสมุนไพรไทยเพื่อใช้เป็นคำค้นประเภทหัวข้อเรื่องในระบบสืบค้นข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดอย่างไร
3. คำศัพท์เกี่ยวกับสมุนไพรไทยมีการใช้เป็นหัวข้อเรื่องในระบบการสืบค้นข้อมูลห้องสมุดมากน้อยเพียงใด

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของการรวบรวมและการวิเคราะห์หัวข้อเรื่องสมุนไพรไทย ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ โดยการรวบรวมคำศัพท์เกี่ยวกับสมุนไพรไทยจากเอกสารต่างๆ ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ คำหรือวลีจาก หนังสือ พจนานุกรมและสารานุกรมทางด้านสมุนไพรไทยที่ได้รับการยอมรับจากนักวิชาการทางด้านแพทย์แผนไทยจำนวน 6 ชื่อเรื่อง
2. ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด (OPAC) ที่ใช้ตรวจสอบการใช้คำศัพท์เป็นคำค้นประเภทหัวข้อเรื่อง โดยคัดเลือกจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่มีการเปิดสอนสาขาวิชาแพทย์แผนไทยและห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่มีความเกี่ยวข้องกับสมุนไพรไทย จำนวน 5 แห่ง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้กลุ่มคำศัพท์สมุนไพรไทย ที่ใช้คำแทนในภาษาไทยมากกว่า 1 คำ ที่ปรากฏในหนังสือศัพท์านุกรม พจนานุกรม และสารานุกรม สมุนไพรไทย
2. ได้คำศัพท์ด้านสมุนไพรไทยที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านสมุนไพรไทย ที่เหมาะสมสำหรับกำหนดเป็นคำค้นประเภทหัวข้อเรื่อง
3. คำศัพท์ด้านสมุนไพรไทยที่ใช้เป็นคำค้นประเภทหัวข้อเรื่องในระบบการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

หัวเรื่อง หมายถึง คำ กลุ่มคำ หรือวลีที่ใช้บอกใจความสำคัญของหนังสือ วัสดุอื่นๆ ที่มีเนื้อหาเดียวกัน หนังสือหรือวัสดุชิ้นๆ อาจมีหัวเรื่องมากกว่าหนึ่งคำหรือวลีที่กำหนดขึ้นเป็นหัวเรื่องควรเป็นคำที่สั้นกะทัดรัด มีใจความเฉพาะและชัดเจน

คำศัพท์ หมายถึง รายชื่อสมุนไพรไทยที่รวบรวมมาจากหนังสือพจนานุกรมและสารานุกรมทางด้านสมุนไพรไทย

การวิเคราะห์หัวเรื่อง หมายถึง การจำแนกกลุ่มคำศัพท์ทางสมุนไพรไทยที่มีความสัมพันธ์กันและคำศัพท์ที่มีความหมายเดียวกัน ทำให้เกิดความกระจ่างและสามารถใช้สืบค้นทรัพยากรสารสนเทศทางด้านสมุนไพรไทยได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ

สมุนไพร หมายถึง ผลิตผลธรรมชาติ ได้จาก พืช สัตว์ และแร่ธาตุ ที่ใช้เป็นยา หรือผสมกับสารอื่นตามตำรับยา เพื่อบำบัดโรค บำรุงร่างกาย หรือใช้เป็นยาพิษ

คำศัพท์สมุนไพรไทย หมายถึง คำศัพท์ที่ได้จากการรวบรวมเอกสารจากแหล่งต่างๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสมุนไพรไทย เช่น หนังสือ พจนานุกรม และสารานุกรม

คำศัพท์หลัก หมายถึง คำศัพท์ที่ปรากฏบนพจนานุกรมหรือสารานุกรมที่ใช้เป็นคำหลักในการให้ความหมายของคำศัพท์

คำศัพท์ที่ใช้แทน หมายถึง คำศัพท์ที่ปรากฏบนพจนานุกรมหรือสารานุกรมที่มีความหมายในภาษาไทยเหมือนคำศัพท์หลักและสามารถใช้เป็นคำแทนคำศัพท์หลักได้

คำศัพท์ที่มีความหมายเดียวกันหลายคำ หมายถึง คำศัพท์ทางด้านสมุนไพรไทยที่รวบรวมจากพจนานุกรมและสารานุกรมที่มีความหมายเดียวกันในภาษาไทยหลายคำ เช่น ลิลาวดี ลั่นทม จำปา เป็นต้น

สาขาวิชาแพทย์แผนไทย หมายถึง สาขาวิชาแขนงหนึ่งที่ เปิดสอนในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน แพทย์แผนไทยเป็นศาสตร์การเรียนรู้ทางด้านการดูแลสุขภาพ การบำบัดโรค ตามวิถีชีวิตและการรักษาแบบไทย

ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง อาจารย์หรือแพทย์ในหน่วยงานที่ปฏิบัติงานและรับผิดชอบเกี่ยวกับงานสาขาแพทย์แผนไทย

ประเมินเป็นเอกฉันท์ หมายถึง คำศัพท์ที่ได้รับการประเมินความเหมาะสมให้เป็นหัวเรื่องทางด้านสมุนไพรไทยจากผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน

ประเมินไม่เป็นเอกฉันท์ หมายถึง คำศัพท์ที่ได้รับการประเมินความเหมาะสมให้เป็นหัวเรื่องทางด้านสมุนไพรไทย โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 หรือ 4 ท่าน จากจำนวนผู้ประเมิน 5 ท่าน ประเมินความเหมาะสมให้เป็นหัวเรื่องทางด้านสมุนไพรไทย

คำศัพท์ไม่ผ่านการประเมิน หมายถึง คำศัพท์ที่ได้รับการประเมินความเหมาะสมให้เป็นหัวเรื่องทางด้านสมุนไพรไทย โดยมีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน น้อยกว่า 3 ท่าน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่คำศัพท์ทางด้านสมุนไพรไทย ซึ่งได้มาจากพจนานุกรมและสารานุกรม

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่องนี้ ประกอบด้วย พจนานุกรมและสารานุกรมทางด้านสมุนไพรไทย จำนวน 6 ชื่อเรื่อง ซึ่งได้รับการยอมรับจากนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านแพทย์แผนไทย ดังนี้

1. ศัพท์านุกรม ชื่อพืชสมุนไพรในประเทศไทย 4 ภาษา. ชูศรี มีวงศ์อุโฆษ. (2559)
2. พจนานุกรมศัพท์แพทย์และเภสัชกรรมแผนไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. ราชบัณฑิตยสถาน(2552)
3. สมุนไพรไทย. นิจศิริ เรื่องรังษี. (2547)
4. เภสัชกรรมแผนไทย. มูลนิธิการแพทย์แผนไทยพัฒนา. (2542)
5. สารานุกรมสมุนไพร. วุฒิ วุฒิธรรมเวช. (2540)
6. พจนานุกรมโรคและสมุนไพรไทย. วิทย์ เทียงบุญธรรม. (2533)

2. การรวบรวมคำศัพท์ทางด้านสมุนไพรไทย

เกณฑ์การรวบรวมคำศัพท์ ผู้วิจัยได้รวบรวมและคัดเลือกคำศัพท์ทางด้านสมุนไพรจากคำภาษาอังกฤษที่มีความหมายเดียวกันในภาษาไทยหลายคำ มีตัวอย่างคำศัพท์ดังนี้

1. คำภาษาอังกฤษที่มีความหมายในภาษาไทย 2 คำ

คำศัพท์ภาษาอังกฤษ	คำศัพท์หลัก	คำศัพท์ที่ใช้แทน
Sandalwood	จันทน์	ไม้หอมอินเดีย
Shikakai	ลัมปอย	ลัมขอน

2. คำภาษาอังกฤษที่มีความหมายในภาษาไทย 3 คำ

คำศัพท์ภาษาอังกฤษ	คำศัพท์หลัก	คำศัพท์ที่ใช้แทน
Clove Tree	กานพลู	ดอกจันทน์ จันจี่
Coach Panicum	หญ้าชันกาด	หญ้าอ่อนน้อย แซมมัน

3. คำภาษาอังกฤษที่มีความหมายในภาษาไทย 4 คำ

คำศัพท์ภาษาอังกฤษ	คำศัพท์หลัก	คำศัพท์ที่ใช้แทน
Florist's Daisy	เก๊กฮวย	เบญจมาศ ดอกซี่ไก่ เบญจมาศหนู

3. การประเมินความเหมาะสมของคำศัพท์ทางด้านสมุนไพรไทย

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประเมินความเหมาะสมของคำศัพท์สมุนไพรไทยเพื่อใช้เป็นคำค้นประเภทหัวเรื่องโดยผู้เชี่ยวชาญด้านสมุนไพรไทยจากคณะวิทยาศาสตร์ สาขาวิชาแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยรามคำแหง จำนวน 5 ท่าน

ในขั้นตอนการประเมินความเหมาะสมของคำศัพท์ทางด้านสมุนไพรไทยโดยผู้เชี่ยวชาญที่เป็นอาจารย์ประจำสาขาแพทย์แผนไทย ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. นำคำศัพท์ทางสมุนไพรไทยที่รวบรวมไว้ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของคำศัพท์
2. นำข้อมูลวิเคราะห์และเสนอผลประเมิน โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาผล ดังนี้

ตารางที่ 1 เกณฑ์การประเมินความเหมาะสมของคำศัพท์ทางด้านสมุนไพรไทย

คำศัพท์	ผู้เชี่ยวชาญด้านสมุนไพรไทย					ผลการประเมิน		
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	ผ่านเป็นเอกฉันท์	ผ่านไม่เป็นเอกฉันท์	ไม่ผ่าน
กกช้าง	0	0	0	1	1			✓
คูน	1	1	1	0	0		✓	
จามจุรี	1	1	1	1	1	✓		
สารภีดอย	1	1	0	0	0			✓
ปีบ	1	1	0	1	1		✓	
ลีลาวดี	1	1	1	1	1	✓		
สะเลียม	0	0	0	0	0			✓

การแทนค่า 1 คือผู้ประเมินเห็นว่าเหมาะสม

 0 คือผู้ประเมินเห็นว่าไม่เหมาะสม

4. การตรวจสอบการใช้คำศัพท์ทางสมุนไพรไทยเพื่อใช้เป็นคำค้นประเภทหัวเรื่องของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

ในขั้นตอนการวิเคราะห์และตรวจสอบคำศัพท์ทางสมุนไพรไทยกับฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด (OPAC) มีการดำเนินการดังนี้

นำคำศัพท์ทางด้านสมุนไพรไทย ที่รวบรวมไปตรวจสอบกับฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด (OPAC) เพื่อตรวจสอบการใช้คำศัพท์เป็นคำค้นประเภทหัวเรื่อง โดยคัดเลือกฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด (OPAC) จากห้องสมุดของมหาวิทยาลัยที่มีการเปิดสอนสาขาวิชาการแพทย์แผนไทยและห้องสมุดของมหาวิทยาลัยที่มีความเชี่ยวชาญและเกี่ยวข้องทางด้านสมุนไพรไทย ซึ่งเข้าเกณฑ์การคัดเลือกจำนวน 5 แห่ง ดังนี้

1. สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง <http://www.lib.ru.ac.th>
2. หอสมุดและคลังความรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล <http://www.li.mahidol.ac.th>
3. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา <http://www.lib.buu.ac.th>
4. สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม <http://library.msu.ac.th/th>
5. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ <http://lib.ku.ac.th>

ตารางที่ 2 ตัวอย่างการนำเสนอผลการตรวจสอบคำศัพท์ทางสมุนไพรไทย

คำศัพท์	ฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) ของห้องสมุด				
	รามคำแหง	มหิดล	บูรพา	มหาสารคาม	เกษตรศาสตร์
คุณ	-	-	-	✓	✓
จามจุรี	✓	✓	✓	✓	✓
ปีบ	-	✓	✓	-	-
ลีลาวดี	✓	✓	✓	-	✓

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การรวบรวมและการวิเคราะห์หัวเรื่องสมุนไพรไทย ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. ผลการรวบรวมคำศัพท์ทางด้านสมุนไพรไทย

คำศัพท์ทางด้านสมุนไพรไทยภาษาอังกฤษ ที่ใช้เป็นคำแทนความหมายในภาษาไทย มีทั้งสิ้น จำนวน 645 คำ และคำศัพท์สมุนไพรไทยภาษาอังกฤษ ที่ใช้เป็นคำแทนความหมายในภาษาไทย 2 คำ มีมากที่สุด มีจำนวน 111 คำศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 17.21 รองลงมา คำแทนในภาษาไทย 3 คำ จำนวน 95 คำศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 14.73 และใช้คำแทนในภาษาไทย 4 คำ จำนวน 94 คำศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 14.57 ตามลำดับ

2. ผลการประเมินความเหมาะสมคำศัพท์ทางสมุนไพรไทยเพื่อใช้เป็นคำค้นประเภทหัวเรื่องของผู้เชี่ยวชาญ

2.1 คำศัพท์ทางสมุนไพรไทยที่ใช้คำแทนในภาษาไทยหลายคำที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญทั้งสิ้น 489 คำ เป็นคำศัพท์หลักจำนวน 383 คำ คิดเป็นร้อยละ 78.32 และคำศัพท์ที่ใช้แทนกันได้ จำนวน 106 คำ คิดเป็นร้อยละ 21.68

2.2 คำศัพท์ทางสมุนไพรไทยที่มีความหมายในภาษาไทยหลายคำที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมที่เป็นคำศัพท์หลักจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 383 คำศัพท์ ผลการประเมินคำศัพท์หลักที่เป็นเอกฉันท์ มีจำนวน 280 คำ คิดเป็นร้อยละ 73.11 และผลการประเมินคำศัพท์หลักที่ไม่เป็นเอกฉันท์ มีจำนวน 103 คำ คิดเป็นร้อยละ 26.89

2.3 คำศัพท์ทางสมุนไพรไทยที่มีความหมายในภาษาไทยหลายคำที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญที่เป็นคำศัพท์ที่ใช้แทนกันได้ มีจำนวน 106 คำศัพท์ ผลการประเมินคำศัพท์ที่ใช้แทนกัน ที่เป็นเอกฉันท์ มีจำนวน 38 คำ คิดเป็นร้อยละ 35.85 และผลการประเมินคำศัพท์ที่ใช้แทนกันที่ไม่เป็นเอกฉันท์ มีจำนวน 68 คำ คิดเป็นร้อยละ 64.15

2.4 คำศัพท์ทางสมุนไพรไทยที่มีความหมายในภาษาไทยหลายคำที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญที่เป็นคำศัพท์หลักจำนวน 257 คำ ผลการประเมินคำศัพท์ ที่ผ่านการประเมินเป็นเอกฉันท์และปรากฏในราชบัณฑิตยสถาน มีจำนวน 201 คำ คิดเป็นร้อยละ 78.21 และผลการประเมินคำศัพท์หลักที่ผ่านการประเมินไม่เป็นเอกฉันท์ ที่ปรากฏในราชบัณฑิตยสถาน มีจำนวน 56 คำ คิดเป็นร้อยละ 21.79

2.5 คำศัพท์ทางสมุนไพรไทยที่ใช้คำแทนในภาษาไทยหลายคำที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญที่เป็นคำศัพท์ที่ใช้แทนกันได้จำนวน 41 คำ ผลการประเมินคำศัพท์ที่ใช้แทนกันได้ที่ผ่านการประเมินเป็นเอกฉันท์ ที่ปรากฏในพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถานมีจำนวน 20 คำ คิดเป็นร้อยละ 48.78 และผลการประเมินคำศัพท์ที่ใช้แทนกันได้ที่ผ่านการประเมินไม่เป็นเอกฉันท์ ที่ปรากฏในราชบัณฑิตมีจำนวน 21 คำ คิดเป็นร้อยละ 51.22

3. การตรวจสอบการใช้คำศัพท์ทางสมุนไพรไทยเพื่อใช้เป็นคำค้นประเภทหัวเรื่องของห้องสมุดมหาวิทยาลัย

3.1 พบว่า คำศัพท์ที่มีความหมายเดียวกันและใช้เป็นคำแทนในภาษาไทย ที่ผ่านการประเมินเป็นเอกฉันท์มีจำนวน 316 คำ คำศัพท์ที่ผ่านการประเมินเป็นเอกฉันท์มากที่สุดคือจำนวนคำศัพท์ 9 คำขึ้นไป

มีจำนวน 51 คำศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 16.14 รองลงมาคือคำแทนในภาษาไทย 2 คำศัพท์ มีจำนวน 49 คำศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 15.51 และคำแทนในภาษาไทย 4 คำ มีจำนวน 43 คำศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 13.60 ตามลำดับ

3.2 คำศัพท์ที่มีความหมายเดียวกันและใช้เป็นคำแทนในภาษาไทย ที่ไม่ผ่านการประเมินเป็นเอกฉันท์มีจำนวน 171 คำ คำศัพท์ที่ไม่ผ่านการประเมินเป็นเอกฉันท์มากที่สุดคือจำนวนคำศัพท์ 3 คำ มีจำนวน 34 คำศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 19.88 รองลงมาคือคำแทนในภาษาไทย 2 คำศัพท์ มีจำนวน 33 คำศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 19.30 และคำแทนในภาษาไทย 4 คำ มีจำนวน 27 คำศัพท์ คิดเป็นร้อยละ 15.78

3.3 คำศัพท์ทางสมุนไพรไทยที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญที่ปรากฏบนระบบฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) มีจำนวน 375 คำ ผลการประเมินเป็นเอกฉันท์ที่ปรากฏบนระบบฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) มีจำนวน 246 คำ คิดเป็นร้อยละ 70.4 และผลการประเมินไม่เป็นเอกฉันท์ที่ปรากฏบนระบบฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) มีจำนวน 111 คำ คิดเป็นร้อยละ 29.6

3.4 คำศัพท์ทางสมุนไพรไทยที่มีผลการประเมินเป็นเอกฉันท์ ที่ใช้เป็นหัวเรื่องในระบบฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) มีจำนวน 264 คำ พบว่าสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ใช้คำศัพท์ทางสมุนไพรไทยที่มีผลการประเมินเป็นเอกฉันท์เป็นหัวเรื่องในระบบฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) มากที่สุดจำนวน 216 คำ คิดเป็นร้อยละ 20.50 รองลงมาคือ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 212 คำ คิดเป็นร้อยละ 25.12 และสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 189 คำ คิดเป็นร้อยละ 22.39 ตามลำดับ และคำศัพท์ที่มีผลการประเมินไม่เป็นเอกฉันท์ที่เป็นหัวเรื่อง ปรากฏในระบบฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด (OPAC) มีจำนวน 111 คำ คำศัพท์ที่มีผลการประเมินไม่เป็นเอกฉันท์ที่เป็นหัวเรื่อง ในระบบฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด (OPAC) มหาวิทยาลัยบูรพาพบมากที่สุด จำนวน 88 คำ คิดเป็นร้อยละ 27.42 รองลงมาคือ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 76 คำคิดเป็นร้อยละ 23.68 และสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 73 คำ คิดเป็นร้อยละ 22.74

3.5 คำศัพท์ทางสมุนไพรไทยที่ปรากฏในราชบัณฑิตยสถานจำนวน 269 คำ มีผลการประเมินเป็นเอกฉันท์ และใช้เป็นหัวเรื่องในระบบฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) มีจำนวน 200 คำ คิดเป็น

ร้อยละ 74.35 และผลการประเมินคำศัพท์ไม่เป็นเอกฉันท์ฉันท์ และใช้เป็นหัวเรื่องในระบบการสืบค้นข้อมูล
ทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) จำนวน 69 คำ คิดเป็นร้อยละ 25.65

ตารางที่ 3 ตัวอย่างคำศัพท์ทางด้านสมุนไพรไทยที่ผ่านการประเมินความเหมาะสม
ของผู้เชี่ยวชาญ จำแนกตามผลการประเมินเอกฉันท์และไม่เอกฉันท์ของผู้เชี่ยวชาญ และผลการตรวจสอบ
คำศัพท์ที่นำไปใช้เป็นหัวเรื่องในระบบการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) ของห้องสมุด
สถาบันอุดมศึกษาทั้ง 5 แห่ง มีดังนี้

คำศัพท์ภาษาไทย	คำศัพท์ภาษาอังกฤษ	เอกฉันท์	ไม่เอกฉันท์	OPAC
กกรงกา	Flat sedge	✓		
กรรณิการิ	Coral jasmine	✓		✓
กระจับ	Water Chesnut	✓		✓
กระเจี๊ยบมอญ	Lady's Finger		✓	✓
กระชาย	Chinese keys	✓		✓
กระบองเพชร	Apple cactus		✓	✓
กระวาน	Round Siam Cardamon	✓		✓
การบูร	Camphor Laurel	✓		✓
การเวก	Climbing ylang-ylang vine		✓	✓
กาหลง	White Orchid tree		✓	✓
ขมิ้น	Yellow Ginger	✓		✓
ขมิ้นขาว	Mango Ginger	✓		✓
ขลุ่	Indian Pluchea	✓		✓
ข่อย	Siamese Rough Bush	✓		✓
ขัดมอน	Arrowleaf Sida		✓	
ข่า	Siamese Ginger	✓		✓

คำศัพท์ภาษาไทย	คำศัพท์ภาษาอังกฤษ	เอกฉันท์	ไม่เอกฉันท์	OPAC
ข่าลิง	Mussel Galanga	✓		✓
ข้าวเย็นใต้	Chinaroot	✓		✓
ขิง	Ginger	✓		✓
คำแสด	Annatto Tree	✓		
คินโช	Marsh Sesbania		✓	✓
คูน (ดอกไม้)	Golden Shower	✓		✓
แคแดง	Sesban	✓		✓
โคกกระสุน	Caltrops	✓		
โคกกระออม	Heart Pea		✓	✓
โคคลาน	Cocculus	✓		✓
จันทน์	Sandalwood	✓		✓
จันทน์แดง	Andaman Redwood		✓	✓
จาก	Mangrove palm	✓		✓
จามจุรี	Acacia Tree		✓	
จำปา	Gloden Champa	✓		✓
จำปาแขก	Dwarf Champac		✓	
จำปาตะ	Champedak		✓	✓
จิกทะเล	Mangobark		✓	
จิงจ้อขาว	Yello Wood Rose	✓		
เจตมูลเพลิงแดง	Crimson Leadwort	✓		✓
เจียวกู่หลาน	Faira Herb		✓	✓
ช้อยนางรำ	Dancing Plant		✓	✓
ชะเนียง	Jering Tamrind		✓	

คำศัพท์ภาษาไทย	คำศัพท์ภาษาอังกฤษ	เอกฉันท์	ไม่เอกฉันท์	OPAC
ชะมดต้น	Musk Mallow	✓		
ชะมวง	Cowa		✓	✓
ชุมเห็ดเทศ	Candlestick Senna	✓		✓
ดอกไม้อื่น	Lemon Day Lily	✓		✓
ดอกดีง	Climbing Lily	✓		✓
ดาวเรืองฝรั่ง	Calendula		✓	✓
ตะไคร้หอม	Ceylon Citronell	✓		✓
ตะลิงปลิง	Billimbi	✓		✓
ตั้งกุย	Chinese Angelica		✓	✓
ดักแด้นา	Frogbt		✓	
ถั่วพู	Asparagus Bean	✓		✓
ถั่วแระ	Angola Pea	✓		✓
ทองหลาง	Coral Tree	✓		
ทับทิม	Carthaginian Apple	✓		✓
ทานตะวัน	Sunflower	✓		✓
ทิงถ่อน	Black Siris		✓	✓
เท้ายายม่อม	East Indian Arrowroot		✓	✓
เทียนดำ	Abroma	✓		
เทียนยาวพาดิ	Admiration Herb	✓		✓
เทียนสัตตบุษย์	Anise	✓		
โหงเทง	Annual Groundcherry	✓		✓
ไทร	Benjamin Fig		✓	✓
ธูปฤาษี	Candle wick	✓		✓

คำศัพท์ภาษาไทย	คำศัพท์ภาษาอังกฤษ	เอกฉันท์	ไม่เอกฉันท์	OPAC
นางแย้ม	Chinese Glory Bower	✓		✓
น้ำเต้า	Bottle Gourd	✓		✓
น้านมราชสีห์	Asthma Weed	✓		✓
เนระพูสีไทย	Bat Flower	✓		
นุ่น	Java Cotton	✓		✓
เนระพูสีไทย	Bat Flower	✓		
บัวสวรรค์	Fairy Lily		✓	✓
บานบุรี	Be-Still Tree	✓		✓
บานไม่รู้โรย	Bachelor's	✓		✓
บานเย็น	Beaully-of-the-night	✓		✓
บุจนาค	Ceylon Ironwood	✓		✓
เบญจมาศ	Florist's Daisy		✓	✓
ใบนก	Caricature Plan		✓	
ประทัดจีน	Cypressvine Morningglory		✓	✓
ประยงค์	Aglaia Tree	✓		✓
ปอกระเจา	Bush Okra	✓		✓
ป่าน	Common Flex		✓	✓
ปีบ	Cork Tree	✓		✓
เปราะหอม	Common Resurrection Lily	✓		✓
ผักโขมหิน	Pigweed	✓		✓
ผักคราดหัวแหวน	Brazilian Cress	✓		✓
ผักคาวตอง	Chameleon-plant		✓	✓
ผักแพวแดง	Cambodian Mint		✓	

คำศัพท์ภาษาไทย	คำศัพท์ภาษาอังกฤษ	เอกฉันท์	ไม่เอกฉันท์	OPAC
ผักหวานบ้าน	Star Gooseberry	✓		✓
เผือก	Cocoyam		✓	✓
ไผ่	Bamboo	✓		✓
พุทราจีน	Chinese Date		✓	
พังโหม	Chinese Fever Vine	✓		
พันธุเขียว	Bastard Vervain	✓		
เพกา	Broken Bones Plant	✓		✓
เพชรสังฆาต	Devil's Backbone	✓		✓
แพงพวย	Creeping Water Primrose	✓		✓
แพงพวยฝรั่ง	Bright-eyes	✓		✓
โพทะเล	False Rose Wood	✓		
โพธิ์	Bo-Tree		✓	✓
ไพล	Bengal Ginger	✓		✓
มะค่าดีควาย	Soapberry - Baum	✓		✓
มะเดื่อปล้อง	Hairy Fig	✓		
มะแว้ง	Devil's Fig	✓		✓
มะหาด	Lokhat	✓		✓
มังคุดป่า	False Mangosteen	✓		
แมงลักน้ำ	European Penntrolal		✓	
โมกบ้าน	Sacred Buddhist	✓		
ไมยราบ	Humble Plant	✓		✓
ยอ	Beach Mulberry	✓		✓
ยางแดง	Balsam		✓	✓

คำศัพท์ภาษาไทย	คำศัพท์ภาษาอังกฤษ	เอกฉันท์	ไม่เอกฉันท์	OPAC
ยางนา	Gurjan		✓	✓
ยาสูบ	American Tobacco	✓		✓
ยี่โถ	Fregant Oleander	✓		✓
ยี่หระ	African Basil	✓		✓
รักทะเล	Beach Cabbage	✓		
รัง	Burmese Sal		✓	✓
รากสามสิบ	Asparagus Fern	✓		✓
ราตรี	Lady of Night	✓		✓
เร่ว	Bastard Siamese	✓		✓
ลูกขี้ด	Fenugreek	✓		✓
ลูกเอ็น	Cardamon Plant		✓	
เล็บครุฑ	Black Aralia		✓	✓
ว่านกีบแรด	Giant Fern	✓		
ว่านน้า	Calamus Flag Root	✓		✓
ว่านสากเหล็ก	Curculigo	✓		✓
ว่านสิงหโมรา	Arbi		✓	✓
ว่านหอยแครง	Boatlily		✓	✓
ว่านหางจระเข้	Aloe vera		✓	✓
สมอจีน	Chinese Olive		✓	
สะค้าน	Chill Wood	✓		✓
สาบเสือ	Bitter Bush	✓		✓
สีเสียด	Black Catechu	✓		✓
สุพรรณิการ์	Buttercup Tree	✓		✓

คำศัพท์ภาษาไทย	คำศัพท์ภาษาอังกฤษ	เอกฉันท์	ไม่เอกฉันท์	OPAC
เสียด	Coral-Wood Tree	✓		
เสม็ด	Cajeput	✓		✓
แสมทะเล	Grey Mangrove	✓		✓
หญ้าวงช้าง	Eye Bright	✓		
หญ้าชันกาด	Coach Panicum	✓		✓
หญ้าดอกขาว	Ash-Coloured Fleabane	✓		✓
อบเชย	Annam Cinnamon	✓		
อังกาบหนู	Barleria		✓	
อุตุพิศ	Bengal Arum		✓	
เอื้องหมายนา	Cane-reed	✓		✓

สรุปผล

ผลการศึกษานี้ทำให้ได้หัวเรื่องภาษาไทยทางด้านสมุนไพรไทย ซึ่งสร้างจากการเลือกใช้คำ และผ่านการประเมินความเหมาะสมของผู้เชี่ยวชาญทางด้านสมุนไพรไทย คำศัพท์สมุนไพรไทยภาษาอังกฤษที่ใช้เป็นคำแทนในภาษาไทย มีทั้งสิ้น 645 คำ โดยมีคำศัพท์ทางสมุนไพรไทยที่ใช้คำแทนในภาษาไทยหลายคำที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญทั้งสิ้นจำนวน 489 คำ เป็นคำศัพท์หลักจำนวน 383 คำ คิดเป็นร้อยละ 78.32 และคำศัพท์ที่ใช้แทนกันได้ จำนวน 106 คำ คิดเป็นร้อยละ 21.68 คำศัพท์ทางสมุนไพรไทยที่มีผลการประเมินเป็นเอกฉันท์ ที่ใช้เป็นหัวเรื่องในระบบฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด(OPAC) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีมากที่สุดจำนวน 216 คำ คิดเป็นร้อยละ 20.50 รองลงมาคือ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 212 คำ คิดเป็นร้อยละ 25.12 และสำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 189 คำคิดเป็นร้อยละ 22.39 และคำศัพท์ที่มีผลการประเมินไม่เป็นเอกฉันท์ที่เป็นหัวเรื่อง ในระบบฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด (OPAC) มหาวิทยาลัยบูรพา มีมากที่สุด จำนวน 88 คำ คิดเป็นร้อยละ 27.42 รองลงมาคือ สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

จำนวน 76 คำคิดเป็นร้อยละ 23.68 และสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำนวน 73 คำ คิดเป็นร้อยละ 22.74

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

คำศัพท์ทางสมุนไพรไทยที่ใช้คำแทนในภาษาไทยหลายคำที่ผ่านการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญด้านสมุนไพรไทยสำหรับการเป็นคำค้นประเภทหัวเรื่อง และการตรวจสอบกับระบบสืบค้นฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) ของห้องสมุดมหาวิทยาลัย ได้มีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ดังนี้

1. คำศัพท์ทางสมุนไพรไทยได้ใช้คำแทนในภาษาไทยหลายคำมีจำนวนมาก ดังนั้นการกำหนดคำค้นประเภทหัวเรื่องของห้องสมุดควรปรึกษานักผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้การกำหนดหัวเรื่องในระบบการสืบค้นข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดมีความถูกต้องและมาตรฐานเดียวกัน
2. ผลการตรวจสอบคำศัพท์จากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ (OPAC) ที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยในแต่ละแห่งมีการใช้คำแตกต่างกัน ดังนั้น บรรณารักษ์ฝ่ายวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ควรมีการร่วมมือกันในการกำหนดหัวเรื่องทางสมุนไพรไทยในการสืบค้นข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศ
3. การวิจัยครั้งนี้ได้รวบรวมคำศัพท์สมุนไพรไทยที่ผ่านการประเมินของผู้เชี่ยวชาญและการตรวจสอบจากฐานข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดบางส่วน เพื่อให้คณะทำงานกลุ่มวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาสำหรับหัวเรื่องเฉพาะด้านสมุนไพรไทย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาพัฒนาหัวเรื่องทางสมุนไพรไทยเพิ่มเติม โดยการสัมภาษณ์บรรณารักษ์ฝ่ายวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้หัวเรื่องเฉพาะด้านสมุนไพรไทยที่เป็นมาตรฐานมากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจในการใช้คำศัพท์ทางสมุนไพรไทยของผู้ใช้ระบบการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด

3. ควรมีการวิจัยติดตามผลการนำหัวเรื่องทางสมุนไพรไทยไปใช้งานจริงของบรรณารักษ์ในด้าน
การวิเคราะห์ทรัพยากรสารสนเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กันยารัตน์ ทองแก้ว. (2559). *การรวบรวมและวิเคราะห์หัวเรื่องภาษาไทยทางกฎหมาย* (วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กาญจนาลักษณ์ โคตรเมือง. (2556). *การรวบรวมและวิเคราะห์หัวเรื่องภาษาไทยที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น
อีสาน* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- แก้้มหอม สอนแก้ว ณ ลำน้ำซ่าง. (2560). *ป่วยกายรักษาด้วยสมุนไพร ป่วยใจรักษาด้วยธรรมะ*. นนทบุรี: ธิงค์
บียอนด์ บุ๊คส์.
- เจเลียว พันธุ์สีดา. (2521). *หัวเรื่องและการกำหนดหัวเรื่อง*. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชูศรี มีวงศ์อุโฆษ. (2559). *ศัพทานุกรมชื่อพืชสมุนไพรในประเทศไทย 4 ภาษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมการ
วิจัยในภูมิภาคเอเชียของมูลนิธิเกาหลี่เพื่อการศึกษาขั้นสูง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นิจศิริ เรืองรังษี. (2547). *สมุนไพรไทย*. กรุงเทพฯ: พี เฮลท์ตี้.
- เบญจภา เจนการ. (2545). *การทำรายการสืบค้นหนังสือภาษาไทย (IS313)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประภาส พาวินันท์. (2541). *ห้องสมุดประชาชน (IS382)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พวา พันธุ์เมฆา. (2547). *หัวเรื่องภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เพ็ญภา ทรัพย์เจริญ. (2544). *การแพทย์แผนไทย การแพทย์แบบองค์รวม*. นนทบุรี: โครงการพัฒนาตำรา
กองทุนสนับสนุนกิจกรรม มูลนิธิการแพทย์แผนไทยพัฒนา.
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2541). *หัวเรื่องและวิธีการกำหนดหัวเรื่องสำหรับวัสดุสารนิเทศภาษาไทย
ของสำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- _____